

**Naturvernforbundet
i Troms**
Romssa Luondugáhttenlihttu

Nærings- og fiskeridepartementet
(postmottak@nfd.dep.no)

Kopi:
Klima- og miljødepartementet (postmottak@kld.dep.no)
Miljødirektoratet (post@miljodir.no)

Troms 05.12.2019

Innspill til: - Utkast til forskrift om kapasitetsøkning i norsk lakse- og ørretoppdrett 2019/2020

Naturvernforbundet i Troms (NNV Troms) tilslutter seg innspillet fra Naturvernforbundet nasjonalt, og vil i tillegg komme med ytterligere innspill, også basert på lokale forhold.

Produksjonsområde 10 og 11

Den samlede påvirkning i produksjonsområde 10 må sies å være overskredet da lusepåslaget i den sørlige delen av området har vært betydelig høsten 2019 jmf. Barentswatch. Dessuten har et betydelig område fått restriksjoner på grunn av laksesykdommen ILA. Tillatelse til kapasitetsøkning og ytterligere konsesjoner i dette området bør i henhold til føre var prinsippet ikke tillates da dette kan medføre en forverret situasjon for de ville laksebestander, og da særlig for sjørøye og sjørørrret. Årsaken til at økning ikke bør tillates av hensyn til føre var prinsippet¹ er at bestandssituasjonen til særlig sjørøye og sjørørrret viser en sterk tilbakegang og at forskning på disse artene og påvirkning fra akvakultur ikke er tilstrekkelig for å kunne forutse særlig kumulative virkninger. Vi vet allerede av eksisterende forskning² at sjørørrret og sjørøye er mer sårbar for lusepåslag og skadevirkninger av dette enn det man ser hos villaksen, men siden disse artene ikke har noen kvalitetsnorm mener vi disse virkningene på artens overlevelse ikke er tatt tilstrekkelig hensyn til i vurdering av kapasitetsøkning og heller ikke i forskriften som sådan.

Et av formålene med å opprette produksjonssoner er å begrense spredning av eksempelvis lus og sykdommer mellom områdene. De nye konsesjonene som er blitt gitt i grensesonen mellom produksjonsområdene 10 og 11 i det siste, kan tyde på at dette ikke lengre er et mål.

Både produksjonsområde 10 og 11 har flere rekefelt, her er produksjonsområde 11 ekstra utsatt fra påvirkningen av oppdrett.

Fiskeriene i Troms

Det er konflikter mellom fiskeriinteresser og oppdrett i de nordlige fylkene. Den voksende havbruksnæringen beslaglegger sjøområder som tradisjonelt har vært brukt til fiske, og særlig den sjøsamiske kulturen er lidende.

https://forskning.no/hav-og-fiske-havet-niku-norsk-institutt-for-kulturminneforskning/urfolk-i-norge-og-canada-opplever-et-konstant-press-fra-oppdrettere/1596651?fbclid=IwAR0_oJvgvnaqAICBdmPRIYUiegngcn9T-4QqSviYVAJyi7vQIAZjbL7Bhs80

¹ Naturmangfoldloven § 9

² https://www.intrafish.no/kommentarer/dagens-regulering-av-lakseoppdrett-bryter-med-lover-knyttet-til-miljo-og-naturforvaltning/2-1-717466?fbclid=IwAR2gp8e5uPw_SGyvT2J62jN96VodIxYAfF99xn69UGBnMyDvmwItENeN7_0

Spredning av fôrspill til omliggende område som er avsatt til fiske er svært problematisk. Fiskere har flere steder i Troms fått leveringsnekt av fisk fanget nær oppdrettsanlegg. Dersom fangst blir tatt imot er dette med sterkt redusert pris til fisker. Å tillate at en næring båndlegger og forurensar et område slik at andre næringsinteresser fortrenses er svært betenkelig. Jmf. ovenfor om områdenes betydning for fiskere i områdene.

Senere tids oppslag ang. medisinfôr-rester i villfisk fanget i nærheten av oppdrettslokaliteter tilsier at økt kapasitet eller etablering av nye anlegg i nord må stanses inntil det er avklart om dette utgjør en helseisiko for forbrukerne. Vi mener at også villfisk og kvaliteten på denne må inngå i en vurdering i forhold til kapasitetsøkninger.

De ti siste årene har oppdrettsbransjen brukt i alt 322 tonn forskjellige legemidler for å bekjempe lakselus, andre parasitter og ulike sykdommer. I tillegg kommer hele 135 000 tonn hydrogenperoksid, som er et middel mot lakselus. Bruken av flere typer legemidler er redusert, men det brukes fortsatt betydelige mengder medisiner i norsk oppdrett. Bare i 2018 ble det brukt over 58 tonn. Det er mindre enn i 2016 og 2017, men langt mer enn de foregående årene. I tillegg kommer mer enn 6 700 tonn hydrogenperoksid.

<https://www.nrk.no/trondelag/fiskere-har-solgt-torsk-som-er-full-av-lakselusmiddel--vet-ikke-om-det-er-farlig-1.14742706>

<https://fiskeribladet.no/nyheter/?artikkel=70340&fbclid=IwAR3YpxBkmhEUuA8YgyQw3RYKL2TZ2ThLj2tKMPPr3VbKYIGwDdYACudj3V4E>

Sjørøye- og sjørørret:

Sjørørret og sjørøye har, som nevnt ovenfor, vist seg å være særlig utsatt for påvirkning av lakselus. Da sjørøye kun finnes i de nordlige områder bør føre var prinsippet medføre at man tar særlige hensyn til dette i disse områdene. Sjørøye har vist seg å være særlig utsatt for lusepåslag j.fr

<https://doi.org/10.1093/conphys/coz072>

– Vi fant ut at med aukande nivå av lakselus fekk sjørøya problem med å regulere saltbalansen i kroppen, og dødelegheita auka. Dette har vi også sett hos laks og sjøaure, så det var ikkje overraskande å finne dei same effektane også hos sjørøye, seier Fjelldal.

– Det som overraska oss, var altså den store verknaden sjølv lave nivå av lakselus hadde på veksten.

<https://www.imr.no/hi/nyheter/2019/november/lakselus-stoppa-veksten-til-sjoroye>

Advokatfullmektig Morten Heide Feiring i advokatfirmaet Lund & co skriver i et leserinnlegg i «Intrafish»:

Når NFD (Nærings- og fiskeridepartementet) nå tar stilling til miljøstatusen i et produksjonsområde, vurderes hvilken effekt lakselus har på smolt av villaks. Villaks er imidlertid bare én av flere arter som omfattes av begrepet «vill laksefisk». I tillegg kommer blant andre sjørørret og sjørøye. NFD har erkjent at disse artene er mer negativt påvirket enn villaksen, men ikke tatt dem i betraktning. Dette stemmer dårlig med en kunnskapsbasert føre-var-tilnærming som loven påbyr.

<https://www.intrafish.no/kommentarer/dagens-regulering-av-lakseoppdrett-bryter-med-lover-knyttet-til-miljo-og-naturforvaltning/2-1-717466>

Trafikklyssystemet hensyntar bare påslag av lus i anleggene. Det burde utføres telling av lus på ville bestander av sjørret og sjørøye i alle områder der disse artene oppholder seg. Dersom lusepåslaget viser seg å være stort (enten naturlig eller påført av oppdrettsanlegg), burde konsekvensen bli at oppdrettsanlegg blir pålagt sterke begrensninger både med hensyn til å fortsette produksjonen i disse områdene og særlig med hensyn til vekst.

Mikroplast fra føringsrør

Naturvernforbundet har tidligere (2017) påpekt det store miljøproblemet med mikroplast fra føringsrør. Ei ytterligere kapasitetsøkning vil medføre ytterligere økte utslipp av mikroplast.

https://www.nrk.no/finnmark/naturvernforbundet_-mer-enn-300-tonn-mikroplast-fra-foringsror-gar-rett-i-havet-1.13826213

Problemet med mikroplast fra føringsrør er bekreftet av Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfinansiering (FHF) i rapporten *Delrapport Havplast- Marint avfall fra havbruksnæringen*, som sier seg enig i problematikken, men ikke i mengden mikroplast fra rørene. I rapporten understreker man også kilder for usikkerhet i modellen.

Kap. 2.7 MODELLERING AV MIKROPLAST FRA FÔRSLANGER. Side 13.

Et program for å fysisk måle hvor mye mikroplast som tapes vil kreve tid og ressurser. Det må velges et representativt utvalg med oppdrettere over hele landet og det må kartlegges når de skal skifte førslanger for å koordinere måling og datainnsamling. Det bør måles både vekt og veggtykkelse av kasserte slanger, og det må gjøres systematisk for alle deler av slangene.

Et slikt fysisk måleprogram er utenfor rammene av hva vi har hatt mulighet til å gjennomføre gjennom HAVPLAST-prosjektet. I stedet er det gjort et litteratursøk for å finne relevante teoretiske og empiriske erosjonsmodeller som kan brukes til å estimere mikroplastutslippene. Det er videre gjennomført dialog med næringen og leverandører for å samle informasjon som kan brukes til å kalibrere erosjonsmodellen. Modellen er implementert i Microsoft Excel og bruker Visual Basic for Applications kode for å kjøre Monte Carlo simuleringer.

Kap. 4.3 HOVEDKILDER FOR USIKKERHET I MODELLEN. Side 42.

Erosjonsmodellen fra DNV-GL er utviklet for og kalibrert mot erosjonsdata for sandpartikler som blåses gjennom gassrør. Selv om simuleringene kun bruker denne modellen til å si noe om relativ variasjon i erosjon som funksjon av strømningshastighet og førslangens krumning, er spesielt forskjell i partikkelstørrelse mellom sand og fôrpellets betydelig. Det er kjent at større partikler gir relativt større erosjon, og det ligger usikkerhet i om dette skaleres lineært slik at modellen gir et korrekt relativt bilde også for fôrpellets. Dette kan gjøre at modellen underestimerer erosjonen noe.

<https://www.fhf.no/prosjekter/prosjektbasen/901518/>

Skottelus

I de nordlige områdene er det i tillegg skottelus som er et betydelig problem for oppdrettsnæringen. Det er bemerkelsesverdig at denne lusa som har utallige verter (b.la er rognkjeks en av hovedvertene) ikke kommer med i regnskapet. Den har i lengre tid vært et økende problem i de nordlige områdene. Skottelus er i motsetning til lakselusa svømmedyktig i kjønnsmoden alder. Oppdrettsmerder vil ha potensiale til å bli rene fødestuer for nye generasjoner av denne arten som også angriper sjørret og sjørøye, samt kyst- og fjordtorsk som er sterkt truede og rødlistede.

-Skottelus er et problem for velferden for laksen i nord. Det slår forskere og oppdrettere fast i et nylig avsluttet FHF-prosjekt.

- Her er det viktig å være føre var, at man kommer i gang før problemet er ute av kontroll. Jeg prøver ikke å krisemaksimere, men erfaringen tilsier at det er viktig å være tidlig ute, sier Albert K. D. Imsland, forskningssjef i Akvaplan-niva.

<https://fiskeribladet.no/tefisk/nyheter/?artikkel=68034>

Avsluttende kommentarer

Naturvernforbundet Troms er i utgangspunktet sterkt mot en økning av akvakultur i åpne merder og mener dette på ingen måte er bærekraftig verken på kort eller lang sikt. Vi mener derfor at grunnlaget og legitimiteten til forskriften som nå er på høring er vaklende.

Når forskriften likevel er på høring mener vi at den pr i dag ikke gir et riktig bilde av hvor det eventuelt skulle være rom for kapasitetsøkning med hensyn til naturmangfoldet i de enkelte produksjonsområder. Dette fordi kriteriene for kapasitetsøkning stort sett ser hen til enkelte virkninger for villaks, men ikke adresserer virkninger for andre ville arter- dette er en alvorlig mangel med trafikkløssystemet slik det praktiseres i dag. Heller ikke gjenspeiler den ulikheter i påvirkninger knyttet til geografi jmf. skottelus utfordringene i nord. Hvordan forholdet mellom ulike produksjonsområder skal vurderes er heller ikke tilstrekkelig adressert slik vi ser det.

For Naturvernforbundet Troms
Anne-Lise Mortensen
Fylkesleder